

sti, Digni, Datuli, Urbani, Martyri, Honorati, Evasi, Victurini, Salvatoris, Terturini, Victuriæ, Cæcilianii, Septimi, Rustici, Bessæ, Viciniani, Honorati, Lucaniæ, Reductulæ, Victuriæ, Privatulæ, Cæciliæ, Saturnini, Phamonis, Felicis, Vincenti, Aresti, Musci, Siddini, Adjutoris. Romæ, Lucianæ martyris, et Auceiæ regis, simul et Antonini, Erenei, Papeusæ, Apolliniæ, Apamiæ, Poenicis, Cussevarionis, Papissei, Saturii, Satarii. Passio S. Afræ virginis, Victoris, Basiliani, Honorati, eum aliis viginti duobus martyribus.

xiv Kal. Jan. In Nicæa civitate Bithyniæ, Zosimi, Pauli, Secundi, Cyriaci. Et alibi, sanctorum Anastasii, et Siddini episcoporum, Chrysanthi, et Dariæ martyrum. *Autisiodero, beati Gregorii papæ.*

xiii Kal. Jan. In Thracia, civitate Gildoba, Julii, natalis Teclæ, et sancti Libertini, Zosimi.

xii Kal. Jan. In Mesopotamia, natalis, et translatio sancti Thomæ apostoli, qui translatus est ab

India, cujus passio ibidem celebratur. In Heraclea, sancti Passini. Romæ, depositio sancti Innocentii, et passio sanctorum Focæ, Florii, Honorati episcopi et confessoris.

xi Kal. Jan. In Antiochia, sancti Basilei, Scrapionis. Romæ, via Lavicana, inter duas lauros, natalis sanctorum triginta martyrum una die coronatorum. Et Ostiæ, natalis sanctorum Demetrii, Honorati. Et alibi, natalis sanctorum Felicis, Joannis. Romæ, via Salense, depositio sancti Felicis, et passio sanctæ Theodosiæ virginis, et Didymi monachi.

x Kal. Jan. Depositio sanctæ Victoriæ, Romæ, sub Decio, quæ cum esset desponsata viro pagano, et rel. . . .

Cætera legi non potuerunt in ms. utpote a tineis corrosa; scilicet ab hac die ad viii kal. Jan., a qua incipit hocce Martyrologium.

ADMONITIO DE SUBSEQUENTE LIBRO.

Quantum est veterum elucubrationum, quæ Hieronymum auctorem aliquo sibi prætexu arrogant, nulla ferme hoc libello, qui *Comes* inscribitur, locum in his sibi dari, antiquiore titulo et jure quodam suo postulat. Meminit ejus de nomine *Charta* omnium antiquissima Donationis Ecclesiæ Cornutiænæ, *Lien*, inquit, *codices, Evangelia IV, Apostolorum, Psalterium, et Comitem*: quæ cum anno scripta sit 471, manifesto indicio est, auctorem libri, quisquis ille fuerit, Hieronymianis temporibus advisisse. Fuisse porro ipsum Hieronymum, conceptis verbis magno numero sequioris ævi scriptores, quorum satis multa testimonia in prolegomenis ad Liturgica Pamelius laudat. Nempe vulgo recepta sententia hila erat, et fides, quam nemo in dubium revocaret: præconcepta enim opinione, quidquid erat librorum in Ecclesia magis utilium, et sacerdotum usibus accommodatius, ex S. Doctoris nostri calamo profectum, aut certe nobis ab eo curis recognitum atque adornatum omne credebatur. Accessit ad conciliandam operi auctoritatem momentum haud sane leve, Nuncupatoria, ut in Chiffletiano antiquo ms. dicitur, *Hieronymi ad Constantium epistola, Præfatio libri, qui Comes appellatur*: ex ejusmodi enim prologis volebat S. ipse Pater sua ab alienis scripta internosci, ut ea pro germanis haberentur, quæ prologo non carerent. Quæ nos quidem argumenta nectanti facimus, neque eo animo replicamus, ut pro Hieronymiani fetus germanitate pugnare videamur: tantum constare hinc volumus, ejusmodi librum in merito prætermissum fuisse hæcenus, ac fecisse porro nos operæ prætium, qui vernili reliquæ S. Patris familiæ accensuimus. Accepimus itaque epistolam ad Constantium, qua ipse etiam Comitibus editiones omnes carebant, ex Spicilegio B. *Lucæ Dacherii* tomo XIII qui eam a Chiffletio, ut dudum inuimus, acceperat. *Librum autem ipsum, ut nihil dissimulemus, diu multumque incerti hæsimus, ex quo exemplari describeremus: illud enim quod Hieronymianis temporibus obtinebat, aliis subiude atque aliis interpolat. omnibus auctum in aliam puto fere molem et formam excrevit. Olim emendavit ex Caroli Magni præcepto Paulus diaconus Aquileiensis: tum Alcuinus ejusdem imperatoris jussa: denique Theotinchus presbyter, c. jus in bibliotheca ecclesiæ Bellovacensis codex asservatur hoc titulo: In Christi nomine anni circuli liber Comitibus incipit, auctus a Theotincho indigno presbytero, rogatu viri venerabilis Hechiardi comitis Ambianensis, ita tamen, ut sancta Evangelistarum dicta, necnon apostolorum, et prophetarum, immota, atque inconcussa servarentur. Sunt adeo etiam in vulgatis libris tres ejusdem operis editiones parum inter se similes: quarum prima Pamelii est tomo secundo Liturgiarum, altera Baluzii in calce Capitularium regum Francorum, tertia in antiquis libris Missarum ven. card. Thomasii. Nobis quandoquidem vetus germanusque archetypus haud superest, editio Baluzii, quæ nimirum ex Bellovacensi codice et Theotinchi recensione descripta est, visa est etiam utpote plenior, ita et cæteris præferenda.*

In nomine sanctæ et individue Trinitatis,

INCIPIT EPISTOLA S. HIERONYMI AD CONSTANTIUM.

PÆFATIO LIBRI SEQUENTIS, QUI COMES APPELLATUR.

Quantum licet assumatur in opere congru-
gato celestium lectionum, et ipsum opusculum ab
ecclesiasticis viris, Comes quidem soleat appellari:

quod duobus modis fieri arbitror, aut pro consue-
tudine uniuscujusque Ecclesiæ (secundum quod et
varium hoc ipsum descriptionis genus esse digno-

scitur), aut certe pro voluntate studiosi lectoris, A qui (si fieri possit) quidquid in Scripturis divinis mirabiliter fulget, quidquid in præceptis moralibus copiosum est, totum parvo in corpore adunatum desiderat habere, paupertatis necessitate: ego tamen, juvante Christo, ingenio quo potui, et maxime occasione oblata, qua id a me fieri voluisti, Constanti mihi venerabilis frater, ita hoc opus etsi minus instructus assumpsi, ut tanta excerptorum intelligentia caput causamque rationabilem habere videatur. Nam cum omnis Scriptura divinitus inspirata, ut ait Apostolus (II Tim. iii, 16), *utilis sit ad docendum, ad erudiendum, ad justitiam*; ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus, et quæcunque sunt hactenus scripta, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem Scripturarum spem habeamus: quid brevius, quid utilius censui, quam ut ex tanta divinarum librorum copia, singulis festivitatis quod aptum ex his vel competens esset, exciperem, et quodam modo distinctissime collocarem?

Incipiens itaque a Nativitate Christi, quod est viii kalendas Januarias, in Vigiliis ad Nonam per ordinem, quem assidue in Ecclesia didiceram, lectiones utriusque Testamenti simplicibus ministravi. Porro editionem illam quam ex Hebraicis voluminibus in Latinum translata esse constat, in hunc quippe modum, quæ vel cujusque prophetiæ lectio præsentis festivitatis congruat, quid apostoli doceant, vel ad eundem titulum quid Evangelii annuntiet auctoritas, dudum vertente jam anno per omnes dies festos Ecclesiæ opportune censui omnia secundum tempus esse legenda. Sed nonnulla alia ædificationis causa multa illic aggregata sunt, atque suis appellationibus inserta, id est, in capite Quadragesimæ de abstinencia escarum et sobrietate; B item in Quadragesima de penitentia, de pudicitia, de remissione inimicitarum, vel alia multa. Hæc enim omnia ad multorum equidem utilitatem petitionibus tuis obediens scribere curavi, venerabilis mihi et amantissimo frater.

INCIPIIT

LIBER COMITIS,

SIVE

LECTIONARIUS PER CIRCULUM ANNI.

In Christi nomine. Anni circuli liber Comitisc
incipit, auctus a Theoticho indigno presbytero, rogatu viri venerabilis Hechardi comitis Ambianensis, ita tamen ut sancta evangelistarum dicta necnon et apostolorum ac prophetarum immota atque inconcussa servarentur, et diebus quibus deerant propriæ sanctæ lectiones adhiberentur, sicut a sanctis patribus sunt coadunata. Aut si alicui aut in feriis aut in festivitibus sanctorum aliquid minus esse videtur, recurrat ad hebdomadam quam voluerit, et reperiet semper super octo aut unam aut duas aut eo amplius feriam, quam legere poterit, aut sibi nihil desit. (Propter frequens vero temporis incursum fuit in quibusdam epistolis apponere hoc ω, quod significat finem, et rursus σ propter principium alterius epistolæ¹.)

In vigilia natalis Domini viii Kal. Januar. ad sanctam Mariam de nona a sanctis Patribus. Lectio epistolæ beati Pauli apostoli ad Romanos. Fratres, Paulus servus Christi Jesu, usque et vos vocati Jesu Christi Domini nostri.

Item ubi supra. . . Lectio Isaïæ prophetæ. Hæc dicit Dominus, Propter Sion non tacebo, usque complacuit Deo in te.

Evangelium secundum Matthæum. In illo tempore, cum esset desponsata mater Jesu, Maria, usque salvum faciet populum suum a peccatis eorum.

Item ad sanctam Mariam de nocte. Lectio epistolæ beati Pauli apostoli ad Titum. Charissimi, apparuit gratia Salvatoris nostri Dei, usque in Christo Jesu Domino nostro.

Item ubi supra. Lectio Isaïæ prophetæ. Hæc dicit Dominus: Populus gentium, usque in sempiternum.

Evangelium secundum Lucam, cap. iii, Exiit edictum a Cæsare, usque pax hominibus bonæ voluntatis.

Item ad sanctam Anastasiam mane. Lectio Epistolæ beati Pauli apostoli ad Titum. Charissimi, apparuit benignitas et humanitas, usque in Christo Jesu Domino nostro.

Item ubi supra. Lectio Isaïæ prophetæ. Hæc dicit Dominus. Spiritus Domini super me, usque redempti a Domino Deo.

Evangelium secundum Lucam cap. iii, Pastores loquebantur, usque dictum est ad illos.

Item ad sanctum Petrum in die. Lectio epistolæ

¹ Hæc addita sunt in margine a manu recentiore, sed antiqua.